

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

. ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1938

347
-21

17 MAY 2013

37.281

347 սԿ

MAR 2010

4-21 ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

Գ Լ Ո Ւ Խ Ա

ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԿԱԶՄԸ

1. Յուրաքանչյուր դյուզական խորհրդի սահմաններում հիմնվում և գյուղական գատարան:

2. Գյուղական դատարանը գործում և նախագահի կամ նրա տեղակալի և ժողովըրդական յերկու ատենակալներին կազմով:

3. Գյուղական դատարանի նախագահը և նախագահի տեղակալը ընտրվում են գյուղխորհրդի պլենումի կողմից՝ գյուղխորհրդի անդամներից և հաստատվում են շրջանային Գործադիր կոմիտեի կողմից:

4. Ժողովրդական ատենակալներն ընտրվում են գյուղի ընտրական իրավունք վայելող քաղաքացիների ընդհանուր ժողովներում՝ 15-ից մինչև 50 հոգի, նայած գյուղի բնակչության թվի, ավյալ գյուղի սահմաններում ապրող և ՀԽՍՀ Սահմանադրության

3292
38

հիման վրա ընտրական իրավունք վայելող յերկու սեռի աշխատավորների թվից:

5. Ժողովրդական ատենակալների ցուցակը հաստատում է գյուղխորհրդի պլենումը:

6. Ժողովրդական ատենակալները գյուղական դատարաններին նիստերին մասնակցում են գյուղական դատարանի սահմանած հերթի կարգով:

7. Գյուղական դատարանի նախագահը, նրա տեղակալը և ժողովրդական ատենակալներն ընտրվում են այնքան ժամանակով, վորքան ժամանակով ընտրվում է գյուղխորհուրդը, ըստ վորում նրանց վազակետ հետ կանչելը կատարվում է գյուղխորհրդի անդամներին հետ կանչելու համար գոյություն ունեցող կարգով ու հիմունքներով:

Մանրարքյուն.— Գյուղական դատարանների նախագահները, նրանց տեղակալները և ժողովրդական ատենակալներն իրենց պարտականությունները կատարում են հասարակական (ձրի) բեռնվածության կարգով: Գյուղական դատարանն ոգտվում և գյուղական խորհրդի ապարատից:

8. Գյուղական դատարանները քննում են՝
ա) այն քաղաքացիական վեճերը, վորոնց գինը 75 ուրբուց բարձր է, և ծխի գույքի բաժանման ու աշխատավորական հողագտարծման իրավունքի վերաբերյալ վեճերը:

բ) 25 ուրբ. գումարից վոչ բարձր աշխատավորական վեճերը, վորոնք ծագում են վարձու աշխատավորների և վարձող աշխատավորների միջև (մենատնտես աշխատավոր գյուղացիական տնտեսությունների, տնայնագործների, արհեստավորների և այլն), այլ և հասարակական հովիվների և վարձողների միջև:

Մանրարքյուն.— Բատրակների և հովիվների վարձողների հետ ունեցած աշխատավորական վեճերը գյուղական դատարաններում քննվում են հատուկ օրենքի համաձայն:

9. Գյուղական դատարանը քննում է հետևյալ քրեյական գործերը.—

ա) բանավոր, գրավոր կամ գործողությամբ վիրավորանք և զպարտություն հասցնելու մասին.

բ) առանց մարմնական վնասվածք պատճառներու հարվածներ հասցնելու մասին.

գ) հասարակական անվտանգութեան և կարգը խանգարելու մասին գործերը, ժողովրդական առողջապահութեան պահպանութեան կանոնները խախտելու և վոչ չարամիտ խուլիգանութեան գործերը.

դ) մենատնտեսներ և կոլտնտեսականների անհատական (չհանրայնացված) գույքի վոչնչացման կամ փչացման և փոքր, առաջին անգամ կատարված գողութեանները վերաբերյալ գործերը, յեթե պատճառած վնասի չափը 50 ո. ավելի չէ.

յե) այն գործերը, վորոնք կապված են չքավոր և միջակ տնտեսութեանների պետական և հասարակական առաջադրութեանները չկատարելու հետ, յեթե գյուղխորհրդի կարծիքով այդ տնտեսութեանների ղեկավարների նկատմամբ ավելի նպատակահարմար ե կիրառել հասարակական ներգործութեան միջոցներ, քան յենթարկել նրանց դատական կամ վարչական պատասխանատվութեան:

10. Քրեական գործերի վերաբերմամբ գյուղական դատարանը կիրառում ե հետևյալ միջոցներից մեկն ու մեկը՝

ա) նախադրուշացում.

բ) հասարակական պարտավանք՝ այդ մասին մամուլում հայտարարելով, կամ չհայտարարելով, կամ գյուղական ժողովում հայտարարելով.

գ) դրամական տուգանք՝ 10 ռուբ. վոչ բարձր, վորը հատկացվում ե տեղական նշանակութեուն ունեցող ընդհանուր կուլտուրական ձեռնարկումների և տեղական առանձին հասարակական կազմակերպութեանների կարիքներին.

դ) հարկադիր աշխատանքների՝ 5 որից վոչ ավելի ժամանակով:

11. Կանոնադրութեան 8 և 9 հոդվածներով մատնանշված գործերը գյուղական դատարանը քննում ե հետևյալ կարգով.—

ա) քաղաքացիական գործերը քննում ե այն գյուղական դատարանը, վորի շրջանում մշտապես ապրում ե, կամ մշտական զբաղմունք ունի գատակիրը (պատասխանողը).

բ) քրեական գործը քննում ե այն գյուղական դատարանը, վորի սահմաններում տեղի յե ունեցել արարքը:

Ծանոթութեան.— Ձանազան գյուղխորհուրդների սահմաններում ապրող քաղաքա-

ցիների գործերն ու վեճերը կարող են քննվել գյուղական դատարանների կողմից, յերբ շահագրգռված անձը գիմոււմ եւ այն դատարանին, վորը գտնվում եւ պատասխանատուության յենթարկվող անձի բնակության տեղում:

12. Յեթե գյուղական դատարանը գտնոււմ եւ, վոր գործն իր իրավասության յենթակա չէ, գործն ուղարկոււմ եւ համապատասխան գյուղական, կամ ժողովրդական դատարանին եւ այդ մասին հայտնոււմ եւ կողմերին:

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎՈՐԻ (ՆԱԽՍԳԱՀԻ) ՅԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՏԵՆԱԿԱԼՆԵՐԻ ՄԵՐԺՄԱՆ (ԲԱՅՄԱՐԿ) ՄԱՍԻՆ

13. Գյուղական դատավորը եւ ժողովրդական ատենակալները չեն կարող մասնակցել գործի քննությանը, յիթե նրանք ուղղակի, կամ անուղղակի կերպով շահագրգռված են գործի յիշքով, կամ կողմերի հետ ազգակցական կամ խնամեական կապեր ունեն, կամ առանձին հարաբերության մեջ են:

14. Այս կանոնադրության 13 հոդ. մաս-

նանշված առիթները յեղած դեպքում դատավորը կամ ժողովրդական ատենակալները իրենք պետք եւ հրաժարվեն գործին մասնակցելուց. այդ դեպքում գյուղական դատավորին փոխարինոււմ եւ նրա տեղակալը, իսկ ժողովրդական ատենակալներին—մյուս ժողովրդական ատենակալները՝ հերթի կարգով:

15. Քաղաքացիական գործերում կողմերը (հայցվոր եւ դատակիր), իսկ քրեյական գործերում՝ տուժողը եւ մեղադրյալն իրավունք ունեն բացարկ հայտնելու թե գյուղական դատավորի (նախագահի) եւ թե ժողովրդական ատենակալների դեմ:

16. Պատճառաբանված բացարկը հայտնվում եւ դատական նիստը բանալիս եւ քննվում եւ գործին մասնակցող դատավորների կողմից, բացարկող անդամի բացակայությամբ: Չայնրի հավասարության դեպքում դատարանի ավյալ անդամը համարվում եւ բացարկված:

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ

ԳՈՐԾԵՐԻ ԴԱՏԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

17. Գյուղական դատարանում գործերը կարող են հարուցվել կողմերի թե բանավոր

և թե գրավոր հայտարարութեամբ, նաև շահագրգռված անձանց կամ արհեստակցական ու հասարակական կազմակերպութեաննրքի հայտարարութեամբ:

18. Հայտարարութեանները արվում են գյուղական դատարանի նախագահին: կամ նրա տեղակալին, բանավոր հայտարարութեանն խախտելու մտքովում և արձանագրութեան մեջ:

Մանրութիւն.— Գյուղական դատարանին արվող բոլոր հայտարարութեաններն ազատվում են միամտական պետական տուրքից:

19. Գյուղական դատարանում ստացված ամեն մի գործ պետք և լուծվի ստացվելուց հետո՞ ? որվա ընթացքում, բացի աշխատանքային գործերից, վորոնք պետք է լուծվեն 3 որվա ընթացքում:

20. Գործը լսելու որվա մասին գյուղական դատարանում հայտարարութեան և կախվում և կողմերին ու վկաներին տեղեկութեան և արվում գյուղխորհրդի (գյուղկատարածուների) միջոցով:

21. Գործի դատաքննութեանը տեղի յի ունենում գոնրաց և բերանացի:

22. Նիստը բանալուց հետո նախագահը կողմերին, ինչպես նաև մեղադրյալին բացատրում է, վոր նրանք իրավունք ունեն բացարկ հայտնել թե գյուղական դատավորի և թե ատենակալների դեմ:

23. Գյուղական դատարանը պարզում է, թե կողմերից, վկաներից և գործին մասնակցողներէց ով է ներկայացել նիստին և վրձնում ե՛ կարելի յի գործն այդ պայմաններում լսել, թե՛ վոչ:

24. Կողմերի՛ առանց հարգելի պատճառների հներկայանալը չի կասեցնում գործի դատաքննութեանը, յիթե դատարանը նրաց ներկայանալը անհրաժեշտ չի համարում:

25. Վկաների կամ դիտակ անձաց առանց հարգելի պատճառների (հիվանդութեան, գյուղից բացակայութեան և այլն) հներկայանալու դեպքում գյուղական դատարանը կարող է նրանց տուգանել մինչև յերեք տուրքի:

26. Վերավորանքներ և հարվածներ հասցնելու կամ ծեծելու գործեր (Գորգ հող, «ա» և «բ» կետերը) քննելիս, տուժողի հներկայանալու դեպքում գործը կարճվում է, սակայն մեղադրյալն իրավունք ունի խնդրե-

լու, վոր գործն ըստ եյության ըննվի: Յուրաքանչյուր այդպիսի դեպքում գյուղական դատարանը պարտավոր է գործը ըննել:

27. Քաղաքացիական գործերում կողմերը (հայցվոր և զատակիր), ինչպես նաև քրեյական գործերում սուստողը և մեղադրյալը պետք է ապացուցեն այն հանգամանքները, վորոնց վրանրանք հիմնվում են, մասնավորապես՝ հայցվորը պետք է ապացուցի իր պահանջի հիմքը և չափը:

28. Գործի վերաբերյալ ապացույցներ կարող են ծառայել վկաների ցուցմունքները, ամեն տեսակ գրավոր փաստաթղթերը, գիտակ անձանց յեզրակացությունները և իրային ապացույցները:

29. Այս կամ այն ապացույցները ընդունելը վորոշում է գյուղական դատարանը, նայած թե սվյալապացույցը գործի համար եյական նշանակություն ունի, թե՛ վոչ:

30. Գյուղական դատարանը նաև իր նախաձեռնությամբ կարող է ապացույցներ հավաքել, այն է՝ հարցաքննել վկաներին ու գիտական անձանց, պահանջել այս կամ այն փաստաթղթերը, գննություն կատարել և այլն:

րել և այլն, յեթե նա այդ անհրաժեշտ է համարում:

31. Վկաներին հարցաքննելուց առաջ դատարանը պարզում է կողմերի և վկաների փոխհարաբերությունը, ինչպես նաև նախազգուշացնում է վկաներին, վոր սուս վկայություն տալու համար նրանք պատասխանատու չեն ժողովրդական դատարանի առաջ:

32. Վկաները, հարցաքննվելուց առաջ, չեն կարող ներկա լինել գործի ըննության:

33. Յեթե քաղաքացիական գործերում կողմերից մեկին հայտնի չէ, վոր վկան շահագրգռված է գործի յեղքով, կամ վկայի և կողմի միջև հատուկ փոխհարաբերություն գոյություն ունենալու դեպքում, գյուղական դատարանն իր հայեցողությամբ կարող է հարցաքննել կամ չհարցաքննել այդ վկային: Քրեյական գործերում թույլ է արվում հարցաքննել վկաներին, անկախ կողմերի և վկաների փոխհարաբերությունից:

34. Գյուղական դատարանը գործը, կողմերի հայտարարության հետևանքով, կարող է կարճել միայն այն դեպքում, յերբ այդ հաշտությունը չի հակասում գործում

մասնակցող տնտեսագետ թույլ կողմերի շահերին:

35. Յերբ գյուղական դատարանը գտնուած է, վոր դատական քննությամբ գործը բավականաչափ պարզված է, հետանում է խորհրդակցության և վորոշում է կայացնում: Խորհրդակցության ժամանակ կողմնակի անձիք չեն կարող ներկա լինել:

36. Գյուղական դատարանը գործի վերաբերյալ կազմում է համառոտ արձանագրություն, վորը պետք է պարունակի՝

ա) արձանագրությունը կազմելու տարին, ամիսը և ամսաթիվը.

բ) դատավորների անունները և ազգանունները.

գ) հայցվորի և դատակրի, կամ տուժողի և մեղադրյալների անունները և նրանց սոցիալական դրությունը.

դ) վկաների համառոտ ցուցմունքները.

յե) գյուղական դատարանի վորոշումն՝ առանց պատճառաբանության.

37. Գյուղական դատարանի վորոշումը կայացվում է ձայների մեծամասնությամբ. դատավորներից վոչ վոք չի կարող ձեռն-

պահ մնալ. յուրաքանչյուր դատավոր կարող է հայտնել իր առանձին կարծիքը, վորը չի հայտարարվում, սակայն կցվում է արձանագրությանը: Ժողովրդական ատենակալի անդրազիտության ղեկըրում՝ նախագահն ինքն է ձեռնկերպում նրա կարծիքը, վորը կցվում է արձանագրությանը:

38. Վորոշումը ստորագրվում է դատարանի կազմի կողմից և հայտարարվում է դռնբաց նիստում: Ժողովրդական ատենակալի անդրազիտության ղեկըրում՝ նախագահն ինքն է ստորագրում նրա փոխարեն, այս մասին համապատասխան հիշատակություն անելով արձանագրության մեջ:

Գ Լ Ո Ի Խ Յ Ե

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐԻ ՎՈՐՈՇՈՒՄ-
ՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

39. Գյուղական դատարանների վորոշումները վերջնական են և անմիջապես ի կատար են ածվում:

40. Գյուղական դատարանի վորոշումը կարող է հսկողության կարգով փոխվել շրջանային ժողդատարանի կողմից:

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՎՈՐՈՇՈՒՄՆԵ-
ՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԳՈՐԾՈՒՆԵ-
ՅՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳՈՒՄԸ

41. Գյուղական դատարանների վորոշում-
ների կատարումը քաղաքացիական գործե-
րի վերաբերմամբ զբվում և գյուղական
կատարածուների վրա. կատարման համար
արվում և գյուղդատարանի վորոշման պատ-
ճենը, վորը կատարողական թերթի ուժ-
ունի:

Քրեյական գործերի վերաբերյալ վորոշում-
ները, վորոնց հիման վրա պետք և տու-
գանք գանձել, կամ հարկադիր աշխատանք-
ներ նշանակել, ի կատար են ածվում գյուղ-
խորհուրդների կողմից, վորոնց կատարման
գործողութուններն ավարտելուց հետո վճռի
պատճենը համապատասխան մակագրու-
թյամբ վերադարձնում են գյուղական դա-
տարաններին:

42. Գյուղական դատարաններին քննա-
նուր ղեկավարութունը զբվում և Գերա-

զույն դատարանի վրա:¹ Գյուղական դատա-
րանների գործունեյության հսկողությունն
իրադրծում են ժողովրդական դատարան-
ներն ու գատախազությունը:

43. Այս կանոնադրության հրատարակ-
մամբ վերացվում են ՀԽՍՀ Կենտգործկոմի՝
1927 թ. սեպտեմբերի 18-ի «Գյուղխորհուրդ-
ներին առընթեր գատական սեկցիաներ հիմ-
նելու մասին» վորոշումը («Որ. և Կարգ. Ժող.», 1927 թ. № 14 հոգ. 94), ինչպես նաև
ՀԽՍՀ Արգժողկոմատի 1927 թ. հոկտեմբերի
1-ի, Կենտգործկոմի՝ «Գյուղխորհուրդներին
առընթեր գատական սեկցիաների հիմնելու
վերաբերյալ վորոշումը կիրարկելու մասին»
հրահանգը («Որ. և Կարգ. Ժող.», 1927 թ.
№ 14, հոգ. 95):

¹ Ներկայումս, համաձայն Հայկական ԽՍՀ Արդա-
րադատության ժողովրդական Կոմիտարեատի Կանո-
նադրության՝ գյուղական դատարանների գործունե-
յության ղեկավարումն ու հսկողությունը զբվում
և Հայկական ԽՍՀ Արգժողկոմատի վրա:

023

Պետական տարանի Հրատարակչության տպարան
Գրավիտ № 3509. պատ. № 241. տիրաժ 1500

« Ազգային գրադարան

NL0221348

270

37.281